

Warszawa, 23/11/2007r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-569349-III/07/JA

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pani Jolanta Fedak
Minister Pracy i Polityki Społecznej

Szanowna Pani Minister

Uprzejmie informuję Panią Minister, że napływają do Rzecznika Praw Obywatelskich skargi związane z interpretacją art. 8 ust. 2 ustawy z 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz.U. z 2005 r., Nr 86, poz. 732 ze zm.), dokonywaną przez organy decyzyjne w sprawach o przyznanie zaliczki alimentacyjnej.

Zgodnie z art. 7 ust. 2 tej ustawy zaliczka alimentacyjna przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 583,00 zł. Kiedy w rodzinie jest jedna lub dwie osoby uprawnione do zaliczki, jej wysokość nie może przekraczać 170,00 zł na osobę, a w przypadku, gdy w rodzinie są trzy osoby, lub więcej, uprawnione do zaliczki, wysokość zaliczki nie może być wyższa niż 120,00 zł dla osoby uprawnionej. Powyższe kwoty zwiększa się odpowiednio do wysokości 250,00 zł i 170,00 zł, gdy osoba uprawniona do zaliczki legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności (art. 8 ust. 1 ustawy).

W sytuacji, gdy rodzina osiąga dochód w wysokości nieprzekraczającej 50% kwoty uprawniającej do zaliczki alimentacyjnej, w myśl art. 8 ust. 2 ustawy kwotę zaliczki zwiększa się sposób następujący:

- w przypadku, gdy w rodzinie jest jedna lub dwie osoby uprawnione do zaliczki - 300,00 zł dla osoby uprawnionej albo 380,00 zł, jeżeli osoba ta legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- w przypadku, gdy w rodzinie są trzy osoby, lub więcej, uprawnione do zaliczki - 250,00 zł dla osoby uprawnionej albo 300,00 zł, jeżeli osoba ta legitymuje się

orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Zgodnie z gramatycznym brzmieniem art. 8 ust. 2 ustawy w przypadku, gdy dochód rodziny nie przekracza 50 % kwoty uprawniającej do uzyskania zaliczki alimentacyjnej zaliczka powinna być wypłacana w zwiększonej wysokości. W opinii Rzecznika stosowana przez organy administracji publicznej wykładnia art. 8 ust. 2 ustawy jest niezgodna z intencją ustawodawcy. Trzeba mieć na uwadze, że przepis art. 7 ust. 2 jest przepisem o charakterze ogólnym, zawierającym przesłanki warunkujące przyznanie zaliczki alimentacyjnej. Przepis art. 8 ust. 2 jest przepisem szczególnym, regulującym zasady ustalania wysokości zaliczki alimentacyjnej i jako przepis ściśle związany z przepisem ogólnym (na co wskazuje odesłanie do art. 7 ust. 2) nie może być interpretowany w oderwaniu od tego przepisu. Dochód rodziny, o którym mowa w art. 8 ust. 2 winien zatem być rozumiany jako dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie, użyty w art. 7 ust. 2 ustawy. Prowadzi to do wniosku, że kwotę zaliczki zwiększa się wówczas, gdy dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekroczy 50 % kwoty 583 zł, tj. kwoty 291,50 zł.

Wyliczenie wysokości zaliczki alimentacyjnej w podwyższonej wysokości przy zastosowaniu wykładni przepisu art. 8 ust. 2 dokonanej przez organy administracji publicznej powoduje rażące dysproporcje w wysokości uzyskiwanej pomocy w przeliczeniu na osobę uprawnioną, istniejące zwłaszcza pomiędzy osobą samotną, a osobą w rodzinie bądź osobą w rodzinie wielodzietnej.

Taka interpretacja przepisu niweluje różnice w wysokości ogólnego dochodu, którym dysponuje osoba uprawniona mająca przyznaną zaliczkę w zwiększonej wysokości, niezależnie od tego czy jest ona samotna, pozostaje w rodzinie, czy w rodzinie wielodzietnej. Zdaniem Rzecznika takie rozumienie pojęcia dochodu rodziny pozostaje w niezgodności z konstytucyjną zasadą równości obywateli wobec prawa (art. 32 ust. 1 Konstytucji RP) oraz zasadą szczególnej pomocy państwa rodzinom znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej (art. 71 ust. 1 Konstytucji RP), a także z zasadami sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji RP). Przedstawione wyżej stanowisko jest również niezgodne z poglądami judykatury (por. wyrok WSA w Warszawie z dnia 28 października 2005 r., sygn. akt I SA/Wa 1778/04, nie publikowany; wyrok WSA w Warszawie z dnia 4 października 2006 r., sygn. akt I SA/Wa 1252/06, nie publikowany). Ponadto Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gliwicach postanowieniem z dnia 5 lutego 2007 r. przedstawił Trybunałowi Konstytucyjnemu następujące pytanie prawne: „Czy przepis art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz.U. Nr 86, poz. 732 ze zm.) jest zgodny z art. 2, art. 32, art. 71 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie, w jakim uzależnia on możliwość zwiększenia zaliczki alimentacyjnej od dochodu rodziny a nie od dochodu rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie” (P 25/07). Z uzasadnienia tego

postanowienia wynika, że w opinii pytającego Wojewódzkiego Sądu odniesienie możliwości zwiększenia zaliczki alimentacyjnej, o której mowa w art. 8 ust. 2 ustawy, do dochodu przypadającego na członka rodziny nie jest możliwe wobec obecnego brzmienia tego przepisu.

Do Sejmu RP V kadencji został skierowany senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (druk sejmowy nr 1396), w którym art. 8 ust. 2 ustawy został uzupełniony poprzez dodanie po słowach „dochód rodziny” wyrazów „w przeliczeniu na osobę w rodzinie”. Jednakże zmiana ta nie została przed skróceniem kadencji Sejmu RP uchwalona, a dalsze prace nad tym projektem ustawy, w myśl zasady dyskontynuacji, nie będą prowadzone.

Biorąc powyższe pod uwagę, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001 r., Nr 14, poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości podjęcia inicjatywy legislacyjnej w kierunku zmiany art. 8 ust. 2 ustawy wykluczającej stosowanie tej regulacji prawnej z naruszeniem powołanych standardów konstytucyjnych.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/ Stanisław Trociuk
Zastępcą Rzecznika Praw Obywatelskich